

Szerkesztőség:
Templomudvar 2. szám
Kiadóhivatal:
Sándor király-utca 9. sz.
Sürgőnycim: Délbácska
Telefonszám: 137

DÉLBÁCSKA

Előfizelési árak:
Egy hóra - - 20 dinár
Negyedévre - 60 dinár
Félévre - - 120 dinár
Egyes szám ára:
1 DINAR

NOVISAD, 1922 október hó 1 || POLITIKAI NAPILAP || III. évf. 218. szám Vasárnap

Szocialista egyesülés

Németország, az elméletek és a kísérleti tudományok hazája, a társadalmi mozgalmak útján, szociális életének fejlődésében új stációhoz érkezett: a nürnbergi szocialista kongresszuson realizáltak a már hosszabb idő óta követelt szocialista egyesülést s a többségi szocialisták és a független szocialisták egyesülése ezzel valóra vált. A „siker” kétségtelen s az is bizonyos, hogy az egyesülés jelentősége túlnő a német politika vonatkozásain. Amint hogy a német birodalom munkásmozgalmainak hatását bizonyos törvényszerűséggel követik a többi európai államok munkásainak hasonló irányu megmozdulásai. Marx, Engels, Behel, Kautzky jelentőségét éppen ez a tagadhatatlanul nagy hatás szabja meg s a most beállott fordulatot is, mint a világ egész szocializmusára kiható eseményt kell tekintenünk. Am, ha elismerjük is a német szocialisták egyesülésének jelentőségét, azt tulbecsülni nem vagyunk hajlandók. Az egyesülés csak formai realizálása a tényekben hosszabb idő óta mutatkozott közösségnek s ezért a látszólag „világtörténelmi fontosságú” fordulat alig változtat valamit az adott erőviszonyokon: Németországban nem a szocializmus nyert erőt az egyesüléssel, hanem annak iránya tolódott el balra a független szocialisták, sőt a spartakuszok, tehát a moszkvai világtájak felé. Ebben, s nem a politikai erőgyarapodásban van az egyesülés jelentősége. Érdekes és nem tanulság nélkül való megfigyelni, hogy a két szocialista szárny akkor fordul vállat vállhoz vetve egymás mellé és akkor borul egymás kebelére, amikor Németország a legnagyobb termelési válságon megy keresztül. Érdekes megfigyelni, hogy amikor a különböző internacionálék német képviselői az egyesülés első hevében kezét fognak, kénytelenek beismerni, hogy a francia szocialdemokrácia cserben hagyta a német testvéreket és egy uton halad a kapitalista militarizmussal, mely a német gazdasági életet és közvetve tehát a német munkásságot akarja megfojtani. Érdekes megfigyelni Németországban, Ausztriában s itt is azt a párhuzamos utat, amelyet a kapitalista jellegű radikalizmus és a szocialdemokrácia politikai iránya mutat. Ennek utjelzője kell, hogy figyelmeztesse azokat a politikusokat, akik mint széplelkek naiv képzelődéssel vélnék a radikalizmus útján más célhoz érni, mint a szocialdemokraták, hogy ez a polgári utirány nyilegyenes uton a kapitalista rend felbomlásához s a szocialdemokrácia végcéljaihoz vezet. Az egyesülés látszólagos erőgyara-

podása a mindig tulzásra hajló munkásmozgalmat a sztrájkok, a kiméretlen osztályharc iránya felé fordította s noha a mérsékeltebb Kautzky csinálja a programot, még sem kell nagy találékony-ság annak megőslésére, hogy a német ipartermelés a bukás ingoványára jutott. A szocialista egység előtt azonban kemény fal emelkedik: a német polgári társadalom sokkal erősebb, öntudatosabb és szervezettebb, semhogy azt le tudná igazni végképp az egységtől elkapatott szocialista ipari munkásság mai vezetői-

nek törpe kisebbsége. A német kultúra, a német öncéluság tudata, a német polgári szervezethez beláthatatlanul hatalmas erő. Tul fogja élni a forradalmat, melynek a legveszedelmesebb tüzfészke láthatólag most ég ki. A német polgári erő nem alszik, hanem dolgozik és a köztársasággal s a pacifista-d fetizmus-sal végtelenen kompromittált szocialdemokráciát minden forradalmi vívmányai-val együtt el fogja söpörni az események mélyén forrongó s csak az igazi nagy fordulatra készülő ereje.

Az angol csapatok kiűritik Konstantinápolyt

A török nemzetgyűlés Musztafa Remál pasát további előnyomulásra utasította
A török követelések teljesítés előtt nincs béke - A szulfán lemondott - Az angolokat Csanaknál körülzárták

Konstantinápolyból jelentik: *A szulfán hivatalos kéziratban bejelentette a kormánynak lemondását.* A lemondás következtében a nagyvezér rögtön érkezett Hamid béggel. Kemal pasa képviselőjével, hogy a lemondás folytán előállott új helyzetben követendő eljárásra nézve irányító instrukciókat kérjen. Kemal pasa azt tanácsolta a nagyvezérnek, hogy a lemondást egyelőre ne vegye tudomásul, de fokozott mértékben figyelje meg a helyzetet, hogy megállapíthassa, hogy külpolitikai szempontból mikor válik szükségessé a lemondás.

A Matin jelenti Konstantinápolyból: Az angorai nemzetgyűlés titkos ülése a szövetségesek memorandumával foglalkozva elhatározta, hogy Kemal pasát utasítja, hogy *a semleges zónában hadműveleteit ne szüntesse be és az antant által összehívott békekonferencián mindaddig ne vegyen részt, míg a törökök kívánságait minden megbeszélés előtt nem teljesítik. Ezek a követelések Thrákia kiűritése és a Gallipoli félsziget visszaadása.*

Bécsbe érkezett londoni táviratok szerint *az angolokat Csanaknál a kemalisták körülzárták.* A Daily Chronicle írja, hogy a kormány egyik képviselője nyilatkozott, hogy *a helyzet rosszabb már nem is lehet.* A lap szerint a par-

lamentet összefogják hívni, ha háborura kerülne a sor és abban felvetik a kérdést, hogy a francia és olasz kormányok milyen akciót határoztak el, mert tegnap teljesen váratlanul az a hír jött Rómából, hogy a különben is kis számú olasz csapatok Konstantinápolyból visszajönnek.

A Reuter ügynökség jelenti, hogy Izmid környékén a kemalista csapatok összevonása állítólag tovább tart. Ezen körülmény foglalkoztatta a tegnap megtartott angol minisztertanácsot is, amelyen azt vitatták meg, hogy a kormány mit tegyen az Izmidnél végrehajtott török csapatkoncentrációval szemben. A minisztertanács tagjai az esélyek beható megbeszélése után úgy határoztak, hogy *Törökország mindenáron megakadályozandó, hogy a végleges békekötés előtt csapatait Európába áthozhassa,* ezért Csanak feltétlenül megvédendő.

Egy párisi jelentés szerint Kemal pasa állítólag kijelentette, hogy a további előnyomulást beszünteti és megragadja az alkalmat, hogy Harringtonnal, az angol főparancsnokkal találkozzék.

Konstantinápolyi jelentés szerint a Venizelos-párti tisztek Thrakiába utaztak és a drinápolyi főhadiszálláson a főparancsnok rendelkezésére bocsátották magukat.

Az angorai nemzetgyűlés a háboru folytatását követeli

Az angol minisztertanácson Konstantinápoly kiűritésének tervével foglalkoztak

Angorából hivatalosan jelentik, hogy a kemalista haderők a semleges zóna nyugati határát megszállták és közép és nyugati Kisázsia katonai megszállásával. Angora és a felszabadított területek között a telefonösszeköttetést helyreállították.

Az angorai kormány — mint Szmirnából jelentik — a következő választ akarja küldeni a szövetségesek jegyzékére: A nemzeti kormány örömmel fo-

gadja a szövetségesek meghívását a konferenciára, de csak olyan feltétellel, hogy Konstantinápoly ugyszintén a keleti és nyugati Thrákia ismét a törököké legyen. Ebben a tudatban a nemzeti kormány szívesen tesz eleget a szövetségesek kívánságának és elküldi képviselőit Mudoniába a béketárgyalásokra, hogy meg lehessen vetni a tartós béke alapjait. Ha a török nemzetgyűlés jóváhagyja a kormány ezen határozatát, a

választ a szövetségeseknek ilyen értelemben el fogják küldeni.

Londoni körökben azonban bizonyosnak tartják, hogy az angorai nemzetgyűlés el fogja utasítani a fegyverszüneti feltételeket, mert a nemzetgyűlés többsége hallani sem akar az ellenségeskedések beszüntetéséről.

A Csanakból érkezett legutolsó hírek szerint Kemal pasa csapatai a Dardanellákban megszállták Lopsakit. (Lopsaki a Dardanellák kisázsiai partjain csaknem Gallipolival szemben fe-

szik és az angol szárazföldi és tengeri haderő gyülekező helye.)

A tegnapi angol minisztertanács azzal a lehetőséggel foglalkozott, hogy kiűrti Konstantinápolyt. A tengerszorosokat Anglia azonban minden körülmények között meg akarja védeni, azért az angol haderőket Gallipoli félszigeten vonják össze.

Malburneben a minisztertanácson Hughes minisztereinek kijelentette, hogy Ausztrália kész mindent előről kezdeni és a háborúba beavatkozni.

Venizelos hajlandó Kelet-Thrákiát átadni

A törökök a Dardanelláknál

Páris. (Eredeti táv.) Venizelos ma Londonba utazik, hogy tárgyaljon az angol kormányval. Allítólag hajlandó Thrákia keleti részét a törököknek átadni, ha az ottani nemzeti kisebbségek megfelelő védelméről gondoskodnak és a görögöknek gazdasági biztosítékokat nyújtanak.

Konstantinápolyi jelentések szerint nagyobb török haderő behatolt a tengerszorosok vidékére. A milanoi lapok jelentése szerint a törökök a tengerszorosok közvetlen közelében nehéz ágyukat állítottak fel, minthogy a Dardanellák európai partján az angolok is felvonul-

tatják tüzérségüket. A helyzet a szorosok közelében minden pillanatban nyílt ellenségeskedéssé változhat át.

A „Daily Telegraph” figyelmezteti Romániát, hogy a tengerszorosok szabadsága Romániának is életkérdése. Az államférfiaknak meg kellene gondolniok, hogy Anglia védve a tengerszorosokat, nemcsak az angol, de a román érdekeket is szolgálja. A Bosporus most veszélyben van. A román kormánynak habozás nélkül dönteni kellene a veszély elhárításában. Ez Romániának csak minimális erőfeszítésébe kerülne, mert nem állana egyedül.

Az angol-török háború hikerülhetetlen

Anglia ultimátuma Kemal pasához

Az itteni lapok szenzációként jelentik, hogy a tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy a legélesebben fellép Kemal ellen. Harrington utján ultimátumban fel fogják szólítani, hogy csapatait a semleges zónából azonnal vonja vissza. Egy újságíró kérdésére, vajjon ultimátumról van-e szó, Lloyd George azt válaszolta, hogy „nevezzék aminek akarják”. Politikai körök véleménye szerint kikerülhetetlen a háború Anglia és Törökország között. Az ultimátum küldéséről szóló határozatot Harrington jelentése alapján hozták, mely szerint a törökök számos helyen elérték a szorosok

partját. A Harringtonnak küldött utasítás teljesen szabad kezet enged neki a Kemalhoz intézendő ultimátumban foglalt határidőre vonatkozólag. A minisztertanács határozatáról értesítették valamennyi szövetséges kormányt. Háború esetén nyomban összehívják a parlamentet.

Az angol független munkáspárt kiáltványban tiltakozik a kormány keleti politikája ellen. Azt kívánják, hogy a békeértekezletre Oroszországot, Georgiát, Ukrajnát és Bulgáriát is meghívják. Végszavuk: „Nem akarunk többé háborút! Le a kormánnyal!”

Athén (Saját tud.) Az új kormány ma megalakult. Valamennyi tagja Venizelos híve. Minisztereinek Zaimis, külügyminiszter pedig Politis lett. A kormány ma tette le az esküt György király kezébe. György király Korfu szigetére utazott, ahol ideiglenes székhelye lesz. Az új kormány igéretéhez képest a megbuktatott Gunaris kabinet tagjait forradalmi törvényeszk elé fogja állítani, mely őket hazatérés miatt halálra fogja ítélni. A görög főváros hangulata rendkívül izgatott.

Újból megszigorítják a devizarendeleletet

Minden utas ezentúl csak 1000 dinárt vihet külföldre

(Saját tud.) A pénzügyminiszteriumban jelenleg egy rendelet kibocsátását tervezik, mely a devizaforgalomnak kicsinyben való lebonyolítását rendezi. Mint ismeretes a pénzügyminiszterium július havában a kereskedelmi forgalmat érdeklő nagybani devizavételek lehetőségeit nagy mérvben korlátozta, anélkül, hogy a kicsinytételű devizák forgalmát szabályozta volna. Ez különösen a nem-kereskedő utasoknak adott sokszor alkalmat a jelenlegi szigorú rendeletek kijátszására. Eddig ugyanis minden utas, aki külföldre utazott 3000 dinár értékű jugoszláv valután kívül, kivihetett 3000 francia frank értékű tetszésszerű idegen valutát is.

Ez a magáncélokra igen magas összeg alkalmat adott a kereskedőknek, hogy üzleti céljakra magánutasok által vitettek ki pénzt. Ennek az anomáliának a megszüntetése a most készülő rendelet célja.

Az új devizarendelet értelmében ugyanis csak az fog kaphatni 3000 francia frank vételeire engedélyt, aki utlevéllel kimutatja, hogy Franciaországba utazik.

3000 francia frank értékű idegen valutát csak az vásárolhat, aki kimutatja, hogy oly országba utazik, amelynek valutája, magasabb a francia franknál (Anglia, Amerika, Skandinávia, Svájc stb.) U. n. „egészséges”,

de a francia franknál gyengébb valutájú országokba, az utas csak az illető ország valutájából vihet 1000 egységet. Tehát 1000 cseh koronát, 1000 lírát, 1000 drahmát stb.

Gyenge valutájú országokba pedig mint például, Magyarországra, Németországba, Bulgáriába, Lengyelországba, Ausztriába stb. minden utas 3000 dinár értékűt vihet az illető ország valutájából.

Ezen idegenvalutájú összegeken kívül, minden utas az eddig megengedett 1000-ef vihet jugoszláv valutában.

A rendőri vagy más igazolványok alapján való devizavételeket, mint az eddig szabad volt, ezentúl egyáltalán nem engedik meg, mert a pénzügyminiszterium külön e célra szolgáló igazolványokat fog kibocsátani, melyeknek alapján magánfelek saját szükségüktől, vagy külföldön élő hozzátartozóik, diákok vagy betegek részére rendelkezhetnek külföldön egy összeggel, melyet a pénzügyminiszterium fog esetreléte megállapítani. Ezek az igazolványok hat havi érvényűek lesznek és velük, mint eddig is, csak minden hónapban egyszer lehet devizát vásárolni.

Tőzsdei árfolyamok

Zürich, szept. 30. Zárlat. Berlin 0:33 (0:3350), Hollandia 208 (20850), Newyork 537 (536:50), London 2346 (2355), Páris 4065 (40:65), Milánó 2275 (2265), Zagreb 185 (1:80), Prága 1660 (1650), Budapest 0:2150 (0:2150), Varsó 0:0625 (0:006), Bécs 0:00750 (0:00750), bélyegzett osztrák korona 0:00875 (0:00875).

Zagreb, szept. 30. Amsterdam 25, Bécs 0:08, Berlin 3:80—4:10, Brüsszel 470, Budapest 2:50, Bukarest 40—42, Milánó 240, London 282—285, Newyork 64, Páris 469—489, Prága 190—199, Szófia 38, Varsó 0:5.

A novisadi terménytőzsde hivatalos jegyzései 1922. szept. hó 30-án. Bácskai buza 77—78 kg kínálat 375, kereslet 265, kötés 375 (100 mm), bánáti buza Becskerek paritás kereslet 358:75 64—65 kg-os bácskai árpa kínálat 325, bácskai zab kínálat 290, bánáti zab kereslet 275, bácskai tengeri kínálat 325, kötés 325—337:50 (600 mm), bácskai csöves tengeri novemberre kínálat 125, kereslet 112:50, bácskai tengeri januárra kötés 227:50—250 (3500 q) bácskai szárított tengeri kínálat 312:50, bácskai fehérbab kínálat 350, nullásliszt kínálat 555, főzölliszt kínálat 525, kenyérliszt kínálat 487:50, takarmányliszt kötés 225 (100 mm), bácskai buzakorpa kínálat 190. bácskai pergetett méz kínálat 1900. Irányzat lanya.

A novisadi tőzsde tanács szeptember hó 25-én tartott ülésén az ármegállapító bizottságba új tagokként delegálta Raics Momir, Kriszhaber Leó, Steinbach Emil és Cserey Jenő tőzsdeügynököket, hogy a kibővítéssel is biztosíthassa az ármegállapító bizottság működésének eredményességét.

Cand. Architekt

a bécsi műegyetemről elvállalja az e szakmába vágó összes tervezések és más munkálatok elvégzését. Cim a szerkesztőségben.

Butor asztalost

butorkereskedés részére, aki politur és javítási munkálatokban jó munkás, állandó alkalmaztatásra kerestetik. 3703-1-3

Feldmann Rudolf és Zsiga
Beograd, Kralja Milana ulica 43.

ELSŐ MŰVIRÁGGYÁR

NOVISAD

3650-1-5

Gyárt: MINDENFÉLE MŰVIRÁGOT, CSOVROT, SIRKOSZORUT, MIRTUSZÁRUT, FEJKOSZORUT valamint

— minden e szakmába vágó cikket. —

Megrendelések minta után is azonnall szállításra eszközöltetnek

Előruhlóhely: NOVISAD, Kralja Petra u. 21.

A novisadi szabómunkások bérharca

A novisadi szabómunkások szövetségének nyilatkozata a bérmozgalom ügyében

A novisadi szabómunkások bérharcával kapcsolatosan a szabómunkások szövetségének vezetősége részéről ma a következő nyilatkozat közlésére kértünk fel:

Tekintetes Szerkesztőség! A „Vajdaság“ c. novisadi lap 220-ik számában a novisadi szabómunkások jelenlegi bérmozgalmáról egy közlemény jelent meg, amely minden bizonnyal a munkaadók információja alapján a szabómunkások bérvételését túlzottnak tünteti föl, ami semmiesetre sem felel meg a valóságnak. Ugyanigy nem igaz, hogy a szabómunkások a legutóbbi bérmozgalom idején százszázalékos javítást kaptak, mert akkor az „Inspekcija Rada“ csupán 64 százalékos béremelést állapított meg. Nem fedi a valóságot az az állítás sem, hogy a jugoszláviai szabómunkások között mi vagyunk a legjobban megfizetve, miután a szarajevói szabómunkások sokkal kedvezőbb fizetési feltételek mellett dolgoznak, ezzel szemben igaz az, hogy a vajdasági megélhetési viszonyok a legsúlyosabbak. Az igaz, hogy árabonkint 1, 2 és 3 óratöbbletet követelünk, de csak a frakknál, ragláznál és a téli-

kabánál. Nem igaz, hogy 20 százalékos bératlányt követelünk, ezzel szemben igaz az, hogy 20 százalékos követelünk azon házonkívüli munkásoknak, akik műhelyüket maguk rendezik be, miután kell, hogy a házonkívüli munkánál is a munkaadók fedezzék a varróeszközök és az előállítás költségeit. Követelésünk az eddigi 7 és fél dináros órabér helyett 10 dináros órabér, miután hivatalosan is kimutatást nyert, hogy a legutóbbi béremelésünk óta 50-80 százalékos drágulás állott be.

Ennyi az igazság. A „Vajdaság“ azonban, amint látszik, különös előszeretettel közli a munkaadók egyoldalú információját, miután a Munkások Szövetségének információját azzal utasította vissza, hogy ebben a kérdésben már kellek tájékoztatta egy „munkás“. Az ilyen állásfoglalásnak pedig — a mi véleményünk szerint — kevés köze van az újságírói objektivitáshoz. Soraink közlését megköszönve maradtunk kitünő tisztelettel

Novisad, 1922. szeptember 30.

A novisadi szabómunkások szövetsége

Szlavónia idei termése is kielégítő

A miniszteri-bizottság jelentése

(Saját tud.) A földművelésügyi miniszteriumtól kiküldött szakbizottság, Nesics és Gyukics miniszteri titkárok vezetése alatt, miután beutazta a Vajdaságot, most Szlavóniában, Verőce, Pozsega és Szerém megyékben végezte munkálatait az idei termés mennyiségének megállapítása céljából.

Tegnap érkezett meg Beogradba a miniszteriumhoz a jelentése, mely szerint Szlavóniában befejezte munkáját és az említett három megyében elegendő mennyiségű gabonaneműt állapított meg. A jelentés szerint Verőce, Pozsega és Szerém megyékben az idén termett:

buza	25.000 vagon
árpa	15.600 vagon
zab	8.900 vagon
rozsa	1.100 vagon
tengeri	45.000 vagon

Ezek a minimálisan várható tételek, melyek ezen vidékek átlagos évi terméseit tekintve, kielégítő eredményt jelentenek.

Ezenkívül Szlavóniában a múlt évi termésből is vannak még jelentős készletek a gazdáknál még legalább 9.000 vagon buza és 17.000 vagon tengeri. A bizottság most Horvátországot utazza be.

Zavargások és éhínség Dalmáciában

Split. (Eredeti táv.) Az utóbbi napokban ismét nagy összetűzések voltak Trogir és Sibenik vidékén a parasztság és a hatóságok között, melyeknek több áldozata is volt. Dalmácia hegyes vidékein és a szigeteken már beállott az éhínség. A lakosság nagy aggodalommal néz a közeledő tél elé. A dalmáciai tartományi kormány sürgős segítséget kért a beogradi központi kormánytól.

Ma megjelent Pasic miniszterelnöknel Lázics Vojislav, az agrárpárt elnöke két képviselő kíséretében és kérte, intézkedjen a mindinkább komolyodó dalmát helyzet megjavítása értelmében. A kormány hibájából a rossz termés által sújtott lakosságot nem látták el idejekorán élelmiszerekkel, úgy hogy egyes vidékeken már valóságos éhínség következett be. A lakosság között emiatt nagyon izgatott hangulat uralkodik s az összezsapások a hatóságokkal igen gyakoriak. Az igazságtalan agrárreform intézkedései rendkívül nagy elkeseredést szültek a lakosság körében.

Az elégedetlenséget növeli a kormány

szeptember 4-iki rendelete, mely utasítja a hatóságokat, fojtsanak el, ha kell, fegyveres erővel is minden tömegmozgalmat. Lázics és társai az igazságtalan rendeletek rögtön visszavonását és a passzív vidékeknek élelmiszerekkel való azonnali ellátását követelték. Pasic megígérte, hogy a kérdést minisztertársai-val való megbeszélése után azonnal elintézi.

Jugoszlávia a Népszövetségben

Genf. (Eredeti távirat) A Népszövetségi kongresszus mai ülésén Jugoszlávia képviselőjét 15 szavazattal a Népszövetség állandó bizottságába választották be.

Vegyeskereskedés

eladó. Cim megtudható: Schmolka hirdetőjében, Futoška put 2.

Első Horvát Takarékpénztár. :: Központ Zagreb. Ujonnan nyílt fióktintézet Novisadon.

Résztvénytőke R 200.000.000. — Tartalékok R 135.000.000. — Betétállomány 2 milliárd körül.

Fiókok az ország összes nagyobb helyein.

Kibocsát hitelleveleket és eszközök kifizetéseket és átutalásokat.

Vesz és elad devizákat és valutákat.

Teljesít börzei megbízásokat.

Eljár a Narodna Banka mellé rendelt deviza-bizottságnál.

Elfogad betéteket könyvecskére és folyószámlára.

Leszámitol váltókat és devizákat.

Financiroz kereskedelmi és iparvállalatokat.

Végrehajt legkulánsabban minden bankügyletet.

ELADÓ UJ HÁZ

2 szoba, konyha és több melléképülettel, lakás azonnal átvehető. — Báthori utca 9. Üzlethelyiségnek is alkalmas.

„Zora“ szappangyár

munkásnőket és egy bázisot felvesz Régent Alexander ul. 52.

Szabósegédek és varróleányok

állandó konfektio munkákra jó fizetéssel felvétetnek. Ugyanoda egy leány és fiu tanonc kerestetik.

„RAPID“ Konfektio Iparvállalat Gradjanski trg (Pa-fér) 4. vagy Duna u 8.

„TECHNIKA“ MŰSZAKI VÁLLALAT

Elvállal mindennemű gépjavitásokat, új gépek készítését, épület munkákat, villamos szereléseket, erős és gyenge áramra. Motor tekercseléseket, irógép és egyéb műszerek javítását.

Réz öntöde. - Autogén hegesztés.

Gyakornokokat és tanoncokat fizetéssel felvesszünk. — Ugyanott fávágásra előjegyzést felvesszünk

Ölenként 260 koronáért.

Novisad, Alkotmány u. 31. (hátsz az udvarban.)

Ajánlok a legolcsóbban saját érlelésű f. noman

DARÁLT KÓSÓT

CSAK NAGYBAN

GAUSZ JÁNOS

Sódaráló malma.

Novisad, Futoska ulica 66. (6-12)

Itteni vállalat keres mielőbbi belépésre egy

irodakisasszonyt,

(kezdo is lehet), aki a szerb nyelvet is bírja. — Ajánlatok „Gépirónó“ jellege alatt a kiadóba kéretnek. 3682-1-2

Fényképnagyító

Müintézetemben

megbízható **Utazó ügynökök** felvétetnek.

VAJDA fényképész

Novisad, Željeznička ulica 32.

Ki már e szakmában eredményesen működött, előnyben részesül. 1

§ Kinek kell akasztott ember? Már régebben megirtuk, hogy „az az erjedés”, amely a Ma c. aktivista folyóirat körül csoportosult „forradalmi művészek” között már régebben folyamatban van, legutóbb egy csoport különválására és egy új lapnak, az „Egység”-nek megindítására vezetett. Az „Egység” azonban újabb kétségeket ébresztett egynémely aktivistában. Az történt, hogy Barta Sándor, a „forradalmi célok egyik legbiztosabb szemü harcosa” most az „Egység”-ből is kiugrott, s megindítja „Akasztott ember” címmel immáron a harmadik aktivista bömbölvényt. Ebben a percben már tisztelt polgártársak, elő lehet fizetni az akasztott emberre. Akik eddig csak az akasztott ember kötelére buktak, azoknak ime, szokolon, dináron, frankon, esetleg dolláron egy egész akasztott ember áll rendelkezésükre. A lap bejelenti, hogy „az új emberért és a szocializmus alapzatán felépült új életkonstrukcióért” fog küzdeni. Eszerint meg fogják írni, mit éreznek a lap megírása közben, (brrr!) s a reá elfogyasztott lekváros töltött káposzta, s egy-egy alapos gyomorrontás után. Nekünk pedig engedjék meg, hogy még az „Akasztott ember” első számának megjelenése előtt mentőkért ordítsunk.

§ Egyik berlini napilapban olvassuk ezt a kis hirdetést:

„Francia nagyiparos, aki rövid időn belül Berlinbe érkezik, fiatal titkárnőt keres. 15—25 éves, intelligens, reprezentáló, telefonnál jártas. Valami kevés francia tudás kívánatos. Alapos nyelvismeret nem feltétlenül szükséges, azonban képes legyen kisebb francia adatok megértésére és lefordítására. Magas fizetés! Jelentkezők, akik az állásra igényt tartanak...” stb.

Ime, a francia lóvátétel...

§ D'Annunzióról a lapok tudni vélik, hogy szerzetesnek áll be, s a közeli napokban a magasanói kolostorba vonul. Vannak halálhírek, amelyeket az emberek így fogadnak: *Meghalt? Nem is tudtam, hogy beteg volt...* D'Annunzio esetében is csak ennyiből áll a csodálkozás:

— *Nem is tudtam, hogy kikeresztelkedett.*

§ A zóna és pörkölt. Természetesen a törökökről és az angolokról van szó. A hadihelyzet: Anglia egy kis semleges zónát kínál Kemálnak, aki Csanaknál egy nagy pörkölttel viszonzozza Lloyd George udvariasságát. Mert nem lehetne ráfogni az angolokra, hogy csak egy kicsit pörkölték meg magukat a „tenger-szorosok szabadságának” védelmében... A szorosok körül nem is olyan nehéz szorulni. Az angol közvélemény szerint kissé „kíméletlen” a törökök eljárása. Lloyd George természetesen jobb szeretné, ha „Kemálatlan” volna...

Női és férfitisztviselő

— kezdők és némi gyakorlati rendelkezők — felvételnek az

Ipar és Kereskedelmi Takarékpénztárnál

Keresünk továbbá levelezőt, perfect gyorsírót. 10--335

A 20 százalékos állami bonok beváltása

A pénzügyminiszter megnyugtató leírata a bánsági kereskedelmi kamarához — A hamisbélyegzésű ezerkoronások sorsa

Beeskerekről jelentik: A kereskedelmi és ipari világban régen kísértő kérdés, hogy mi lesz a huszszázalékos állami bonokkal, amiknek beváltása már régen esedékessé vált. Sokan már teljesen megfélemedtek a bonokról, vagy talán már le is mondtak a reményről, hogy valaha visszakapják az összeget, mert a kereskedő-egyesületek s a kereskedelmi gyűlések számtalan intervenciójára legtöbbször felelet sem érkezett. A bonokat tudvalevőleg a lepecsételt osztrák—magyar bankjegyek becserélésekor adták ki, amikor is az átadott összeg huszszázalékát visszatartották s helyette bont adtak azzal a megjegyzéssel, hogy azokat rövidesen kifizetik.

A bánsági kereskedelmi- és iparkamara legutóbbi teljes gyűlésén több felszólalás történt ebben az ügyben, amelyekből kifolyólag úgy határoztak, hogy feliratot intéznek a pénzügyminiszterhez s ebben a bonok sürgős beváltását kérik. A bánsági iparkamara felterjesztését el is küldötte, amire azonban hosszabb ideig nem érkezett válasz. Tegnapra aztán megjött a minisztériumi átirat, mely úgy szövelt,

hogy a huszszázalékos állami bonok feldolgozás alatt állanak s amint munkájukkal elkészülnek, haladéktalanul megkezdik a becserélést. A bonok kifizetése névértékükben történik, mindennemű levonás nélkül. A pénzügyminisztériumi leirat megjegyzi még, hogy a becserélés idejét később fogja közölni.

A bonok kibocsájtásával körülbelül egyidejűleg történt, hogy az ezerkoronások közül rengeteg mennyiséget hamis bélyegzésűnek találtak és minden ellenérték nélkül elvettek. Akkoriban azzal nyugtatták meg a közönséget, hogy az ezerkoronásokért is némi kárpótlást fognak kapni, ez azonban a mai napig sem történt meg. A bánsági kereskedelmi- és iparkamara tegnap felterjesztéssel fordult a pénzügyi és kereskedelemügyi miniszterhez és sürgős választ kért az ezerkoronások sorsára vonatkozólag. A miniszternek bizonyosan ebben az esetben is sokáig késő, s bizonyos megnyugtató válasza elé fokozott érdeklődéssel tekint nemcsak a Bánság, de az egész Vajdaság közvéleménye is.

A fekete faj harca az emancipációért

A Népszövetség tárgyalja a néger-kérdést — A fehér faj válsága, a fekete faj problémája

Másodszor is a Népszövetség elé kerül a néger kérdés. Első alkalommal a haitii néger köztársaságnak, a Népszövetség fekete tagjának delegátusa tette szavá a zulukkafferek ellen elkövetett angol atrocitásokat, most pedig a Newyorkban tartott nagy négerkongresszus küldöttsége érkezett meg Genfbe és kér meghallgatást a Népszövetségtől. Ez a kérdés kényelmetlen főleg Angliára nézve, de kényelmetlen volna a küldöttség elutasítása is, hiszen a Népszövetség létrejöttének anteaktái között mégis ott van Wilson tizennégy pontja, amely elméletileg gondoskodott a fekete fajról is.

A newyorki négerkongresszus előzménye az a másik kongresszus volt, amelyet 1920. márciusában tartottak Accraban Gambia, Sterra Leone, az Aranypart és még néhány néger lakosságú angol gyarmat delegátusai. Ez a kongresszus küldöttséget menesztett Londonba és ott a négerök egyenjogúsítását követelte. Már pedig a négerök politikai egyenjogúsítása egyet jelentene azzal, hogy a néger többségű angol gyarmatok fehér országokká fekete országokká változnak. Az angol kormány mégsem merte kereken visszautasítani a követelést és azt válaszolta, hogy a néger emancipáció kérdése még nincsen kellően előkészítve a tárgyalások megkezdésére.

Azóta Anglia fekete gyarmaiban szüntelenül folyik az agitáció. A négerök politikai öntudatának felébresztésére és politikai megszervezésére. Eleinte főleg szenegál agitátorok jártak be a fekete gyarmatokat de azután az Egyesült Államok négeri vették kezükbe a propagandát és tucatjával küldenek egyetemet végzett, politikailag iskolázott fiatalembereket a fekete gyarmatokba, ahol azok faluról-falura járnak. Anglia legutóbb Egyiptomban tapasztalta azt, hogy mit jelent, ha egy elnyomott és állítólag „kulturálisan alacsonyrendű” népfaj fiatalágának egy része modern főiskolákon szerez diplomát: és így nem ok nélkül tartanak attól Londonban, hogy a „fekete kérdés” jelentőségét igen gyorsan megsokszorozza az, hogy az afrikai angol gyarmatok négeri egyre szélesebb intellektuális vezérkart kapnak.

Az Universal Negro Association, a négerök nagy világszervezete által összehívott newyorki kongresszus a liberiai Monrovia polgármesterének elnöklete alatt kiadta a jelszót: „Afrika az afrikaiaké”, egyben pedig proklamálta az — afrikai köztársaságot, az afrikai néger országok államszövetségét, mint a néger faj felszabadításának, kulturális és gazdasági fejlődésének keretét. Az amerikai négerök példája mutatja azt, hogy csakugyan ez volna Afrika civilizálásának igazi módja, most, amikor az amerikai néger intellektuális osztály sok tízezer szakembert küldhetne az afrikai nége-

rek vezetésére: mérnököket, bankárokat, tanárokat, orvosokat, asztronómusokat, vegyészeket és — politikusokat is. Hiszen az amerikai négerök csak hazatérnének, ha magukra vállalnák az afrikai feketék vezetésének munkáját. Igen valószínű, hogy akkor egy-két emberöltő alatt nagyon megváltoznék Afrika arca: és Afrika gazdaságilag, szellemileg aktív világrészszé változnék.

Franciaország alighanem a néger küldöttség fogadása mellett fog állást foglalni, mert a francia kormány most barátja a fekete fajnak: de ez a barátság talán gyorsabb lépésekben vezet a négerök felszabadulása felé, mint az angolelleses propaganda. A francia kormány koloniális költségvetése 325.000 főnyi színes hadsereg kiépítésére gondol. Ebből a hadseregéből 125.000 katona esnék Észak-Afrikára, 100.000—100.000 pedig Közép-Afrika és az aequatorális Afrika félcivilizált, vagy civilizálatlan feketéire. Az afrikai fekete katonák fölött nem mult el nyom nélkül az a néhány év, amelyet a háboru alatt töltöttek Európában és az észak-afrikai színes törzsek politikai vezetői teljes lelkesedéssel támogatják a franciákat a hadsereg kiépítésénél. Bizonyos kikötéseik ugyan voltak, mint például a fekete faj széleskörű recipiálása a koloniális közigazgatási hivatalnokok sorában: és a — tisztí kardbojt az arra alkalmas feketék számára. A francia gyarmati hadseregben itt-ott már fekete főhadnagyok osztanak parancsokat fehér hadnagyoknak.

A barátság pillanatnyilag csakugyan őszinte Franciaország és a fekete faj között, mert Franciaország politikai koncessziókkal fizet a katonai alátámasztásért: és kénytelen törődni az értékes „katonai anyag” kulturális fejlesztésével. Egyideig Franciaország politikai nyomatókát fogja alátámasztani Európában ez a nagy színes hadsereg, azután pedig — az afrikai köztársaságok államszövetsége készen fogja találni azt a hadsereget, amely ha kell készen fogja találni azt a hadsereget, amelyre szüksége van. A fejlődés vonalai egyre világosabban bontakoznak ki és ez a fejlődés ugyan az afrikai fehér uralom bukását jelenti: de egyben az afrikai feketék rohamos gazdasági és kulturális fejlődésének perspektíváját nyitja meg. A fehér faj elveszti afrikai rabszolgáit és helyettük értékes munkatársakat kap az emberiség fejlődési művének felépítésénél. Ezen a cserén csak nyerhet a fehér faj...

Élvezni fog,

ha naponként meglekiníti a „SOA” kirakatát.

AZ ÚJ KÜLFÖLDI KÖLCSON
UTBAN AUSZTRIA FELE

A FRANCIAK KÉTSZÍNŰ
POLITIKÁJA A NÉPSZÁLL-
LÓT TERÜLETEKEN...

AZ EGYENLŐ
MEGRŐZTATÁS ELVE...

PRIBICSEVIC : AZ ANYA-
NYELVÉT MINDENKI
SZABADON HASZNÁLHATJA

PUCELJ : AZ AGRÁRREFORM
BIZONYOS IDŐ MULVA A
KISEBBSÉGEKET IS
FOLDHOZ FOGJA JUTTATNI...

NOVISADON SÓPÖRNEK...

A FOUTCA

Meghalt a billiárd Novisadon

Drága a hely és a billiárd nem
jövendelmez eleget
(Nekrológ)

(Saját tudósítónktól.) A füstös, kipárnázott levegőjű régi kávéházi élet romantikájához elengedhetetlenül hozzátartozott — mint a diplomáciához a keleti kérdés — a zöld posztóval bevont, elefántlábú, hátán csattogó golyókat táncoltató billiárd. A dühös matadorok, a türelemben és báméskodásban kifogyhatatlan nézők, s a billiárd felett a fityegő kis tábla, szigorú felirással, amelyet soha, senki nem vett figyelembe: masszé lökés tilos... Istenem, a masszé lökés! Ilyenkor a játékos lábujjhegyre ágaskodott, két vállát a szeméi fölé huzta, a fülei hátralapultak, nézése mereven tapadt a csontgolyó-hátára és tíz ujjával néhány percig görcsösen tapadt a dákóra... aztán egy mély lélekzetvétel következett, a bámulók felett szétterpeszkedett a csönd. A dákó merőlegesen, mint egy felágaskodott Damokles kardja fenyegetett az egyik golyó felett. Még egy kis csend, még egy kis lihegés, a „partner” összeszorítja két ajakát... aztán lecsap a dákó és — már ki is van lyukasztva a posztó. Ez a „masszé lökés”. A tilos masszé, amely után a zöld posztó gyors lenyálazása és később fürge és állhatatos tagadás következett. Mindezt már hol van? Ki igazul már a masszékon és ki nevet nem sikerült rekuzékon? Nincs már kávéházi vendég, akit gyanútlanul hasbalöknének a dákó boldogabb végével, s a kisváros Novisadon kipusztult tisztas iparosok ebédutáni kávéházi szórakozása: az ötszáz... A zöld posztó közepén nem fénylik már a felfordított cukrostálca és a kis görbetalpu fababák felállításában közben már nem száll szét többé a dühös morgás. A „górét” ma már nem a billiárdért szidják Novisad kávéházaiban. A hosszú, tiszta partik és a 170-es rekordszeriák már csak kedves, derűs és mosolygó emléke a multnak. A billiárd olcsó, kedélyes szórakozás volt és kipusztult, mert főképpen a kávésnak volt olcsó. Ma már a vendég is szivesebben ül le egy jóval kisebb zöldasztal mellé, ahol a harminckét levelű bibliával kísérti Fortuna istenasszonyt. A billiárdasztal helyén három kopott, törött-márványlapos kávéházi asztal éktelenkedik s körülötte siberek alkuszak, vagy láncosok csalják egymást. Drága a hely, — mondják a tulajdonosok — és az a négy, vagy nyolc szék, ami elfér egy ilyen kopott monstrum, a régi billiárd helyén, az sokkal többet jövendelmez... Milyen szomorú, hogy a kávéházakban majdnem kötelező a költekezés. A régi kávéház törzsközönsége nem költekezett és ritkán kártyázott ekkorákat. A filléres alsós és a filléres billiárd, a csendes, álmosító dominó, a hallgatag sakk, a mindig ugyanazon arcok benn és az utcai front előtt elszuhanók között, soha semmi izgalom, álmos, puha és békés eseménytelenség, a mellettünk megöregedő „fúr” a főnök mindig egyforma szíves mosolya: ez volt a régi kávéház, amelybe úgy beletartozott a billiárd, mint a feketekávéba a kockacukor. Ma a kávéházak képe mindennap változik. A felületén semmi nyugalom, mint furcsa, tarka kaleidoszkop szalad a kép, ahol folyton „bankókat” váltanak, veszekednek, néha pofonok csattannak, télen huzat van és nyáron piszkos, a pincér tolakodó, vagy figyelmen kívül hagyva a főnök ideges és a vendégek gorbák. A kassza tündére unott, fásult, elfáradt közönnnyel, vagy hazug, sztereotip mosollyal néz a füstön át. A kávéház futóvendégek pernyi aziluma ma, a régi kávéházak sirja felé pedig oda lehet tűzni a fejfát, ezzel a felirással: Hósi halált halt. Mert sok régi emlékünkből boldog tanyája, a szegény emberek aranypagodája, a kávéház is a háború halottja... (Cs)

HIREK

Egy osztrák korona levele

A mai postával kaptuk az alábbi érdekes sorokat:

Bécs, bankjegynyomda
1922. szept. havában.

Mélyen tisztelt Szerkesztő ur!

Megütközéssel vettem tudomásul, hogy b. lapjának egyik legutóbbi számában alapos megrovásban részesít azért, mert a magyar-hradisch-i kommunisták engem valami mulatságnál belépő jegyként használták fel. Nem tagadom, tényleg megesezt velem ez a szörnyűség, de, mondja kérem kedves Szerkesztő ur, tényleg szégyelmem kell ezért magamat? Hiszen ennél cifrabb dolgok is megestek már velem. Így például maguk a bécsi pincérek is számolócédulának használták a nyomda jövőtől üresen maradt oldalát. Ami csak dicséretünkre válhatik, mert ezzel is dokumentálták jó, takarékos állampolgári mivoltukat. Száz darab számoló-cédulát ma ugyanis 540 koronáért szállít a nyomda, míg így csak 100 koronájukba került, hogy a t. vendégek százezres ebéd számlát logaritmusok segítségével ki számíthassák.

Higgyék el kérem, sokkal rosszabb a hitem, mint amennyire tényleg rossz vagyok. Számítsák csak ki, az alábbi adatok segítségével, hogy tényleg annyira rossz vagyok-e? Egész Ausztria bankjegyforgalma svájci frankra átszámítva 81 millió svájci frankot tesz ki. A kis Svájc, amelynek csak feleannyi lakója van, mint Ausztriának, 800 millió franknyi bankjegyállománnyal rendelkezik. Egy amerikai Ausztria egész bankjegy állományát 180 millió dollárral megvásárolhatja. Hát kérem — igazságos megállapítást kérek, — tényleg annyira hasznavehetetlen és rossz vagyok, ha enge összes kis és nagy társaimmal együtt például Rockefeller a mellényzsebéből kifizethet?

Aztán még egyet. Mutassanak nekem egy pénznemet, amellyel annyi okos és rafinált számolási tréfát lehetne csinálni, mint velem. Figyeljenek csak ide: a hajót Bécsből Pozsonyba 24 cseh koronába kerül. Ez a mostani árfolyamot átszámítva mintegy 63000 osztrák korona. Ellenben Bécsből Budapestig az ut 5000 magyar koronába kerül, ami mintegy 50000 osztrák koronának felel meg. Ha tehát valaki Pozsonyba akar utazni, okosan teszi. Ha Budapestig vált jegyet, mert így megtakarít 13000 osztrák koronát. De ezzel még nincs vége. Az utas megérkezik Pozsonyba a Budapestig váltott jeggyel. A hajóállomáson találkozik egy ismerőssel, aki Budapestre akar utazni, de a jegyváltástól elkésett. A Bécsből érkező utas eladja Budapestig érvényes jegyét az ismerősenek rendes díjszabás szerint 120 cseh koronáért, ami miniegy 300.000 osztrák koronának felel meg és így nyer azon 237.000 osztrák koronát, ami sem több, sem kevesebb ma 100 cseh koronánál. Így hát ingyen utazott Bécsből haza Pozsonyba és meg maradt is 100 szokolja. Ezt csinálja utánam akármilyen nemes valuta!

Soraím szíves közlését kérve, vagyok Szerkesztő urnak őszinte híve

Egy osztrák Korona.

— Holnap érkezik a királyné. Ötlete Mária királyné hétfőn délelőtt érkezik haza Párisból Beogradba. A királyné kíséretében érkeznek Pavle herceg, Jelena hercegnő és gyermekei. Sándor király ma reggel külön

vonaton utazik Ljubljanáig a királyné elé. A királyi család tagjainak megérkezése után koronatanács lesz Beogradban, melyen véglegesen dönteni fognak György herceg ügyében.

Kihallgatások a királynál. Sándor király ma kihallgatáson fogadta Vukicsevics középítészeti-, Kumanudi pénzügy-, Pucelj földmívelésügyi- és Zserjáv szociálpolitikai minisztereket, akik tárcaügyekről referáltak.

Pasics miniszterelnök, aki tegnap érkezett meg külföldi utjáról — mint beogradi tudósítónk jelenti — ma átvette hivatalát Timotijevics Koszta belügyminisztertől.

Budapest nyomorenyhító akciója. Budapestről jelentik: A népjóléti miniszter és a főváros közös nyomorenyhító akciót kezdenek belekapcsolódva a kormányzó által megindított hasonló célú mongalomba. A főváros pénz helyett természetbeni javakat biztosít félre a nyomorgóknak. A fővárosi tanács az akció révén a téli hónapokban mintegy tízezer szoptató anya és apró gyermek részére teljes ételt szolgáltat ki, tízezer iskolásgyermeknek az iskolában meleg ebédet ad és a kerületi népkonyhákban ugyancsak tízezer munkaképtelen felnőttnak ebédet oszt ki, Ezenkívül üzembe akarják helyezni a melegítő szobákat is naponta egyszer meleg levest juttatva, jeientkezőknek. A népjóléti miniszter a középosztálybeliek megélhetésének könnyítése végett háziipari tanfolyamokat és foglalkoztató műhelyeket szervez és fővárosi lakosságnak nagyobb mennyiségű olcsóbb tüzelőanyagot, élelmiszert és ruhaneműt oszt ki. Az egész akció az államnak mintegy háromszáz milliójába, a fővárosnak pedig ötven milliójába kerül. Az akció november elsején kezdik meg.

A Munkások Rokkant és Nyugdíj-egyesületének vezetősége felhívja az egyesület tagjait, hogy régi tagsági jogaiknak megővése céljából hátralékos biztosítási díjaikat sürgősen fizessék be. A vezetőség folyó évi október 1-én (vasárnap) délután 4 órakor jöjjenek a buzatéri elemi iskolába, ahol a hallgatók csoportokba osztása és a tanórák beosztása lesz velük közölve. Az igazgatóság.

Messenger-boy. — Telefon 3-97.
— **A szerb tanfolyamra** jelentkezettek és a még jelentkezni óhajtok felkéretnek, hogy október 1-én (vasárnap) délután 4 órakor jöjjenek a buzatéri elemi iskolába, ahol a hallgatók csoportokba osztása és a tanórák beosztása lesz velük közölve. Az igazgatóság.

Ausztria október 8-án őríti ki a Magyarországnak visszaitelt községeket. Szombathelyről jelentik, hogy a Népszövetség által Magyarországnak visszaitelt tíz községben az osztrákok már kicserélték a pénzügyőrséget és a csendőrséget. A határmegállapító bizottság a napokban érkezik oda. A kiűrités valószínűen október 8-án történik meg.

Az ember tragédiája — románul. Goga Oktávián környezetéből arról értesülünk, hogy a neves költő már befejezte Madách halhatatlan művének román nyelvre való átültetését. Goga legközelebb sajtó alá bocsátja munkáját.

Gospodarska Banka d. d. Novisad (Gazdasági Bank r. t. Ujvidék)

Elfogad felmondás nélküli betéteket, amelyeket a legkedvezőbb kamattal mellett tőkésít.

Az intézet minden bankszakmába vágó üzletekkel foglalkozik. 3664-1-29

— **November 5-én lesz a német császár esküvője.** Bécsből jelentik: Berlini hírek szerint a császári család tagjainak közbelépése Vilmos császár másodsorú való megházasodása ellen eredmény nélkül maradt. Az eljegyzés tényének hivatalos közlése a legközelebbi napokban várható. Az esküvő valószínűleg november ötödikén lesz. A szertartások holland polgári jog szerint fognak végbemenni, mivel a Hohenzollern-jog már nincsen érvényben.

— **Amnesztia a szovjet öt éves fennállása alkalmából.** Berlinből jelentik: Oroszországi hírek szerint a szovjetkormány Szovjetországra 5 éves fennállását emlékeztető módon akarja megünnepelni. Az október 25-én ünnependő évforduló alkalmából általános amnesztiát fog adni az összes politikai elítélteknek és a külföldön tartózkodó emigránsoknak is, akiket fel fognak szőlítani, térjenek vissza az országba. Ugyanezen napon el fogják ismerni az összes politikai pártokat.

— **Az Első Horvát Takarékpénztár** folyó évi október hó 2-án nyitja meg fiókját Novisadon, a Wilson-tér 4. szám alatti saját palotájában. Az Első Horvát Takarékpénztár egyike az ország legnagyobb intézeteinek, saját tőkéi K 350.000.000 rugnak, betétállománya pedig meghaladja a 2 milliárd koronát. Közismert szolidaritásánál és azon körülményénél fogva, hogy az országban 36 fiókkal rendelkezik, az Első Horvát Takarékpénztár jó szolgálatot tett városunk közönségének, midőn nálunk is fiókot állított fel.

— **Wessel dombornyomdájában (Kr. Alexandra 1.) tanulóleányok jó fizetéssel felvételt.**

— **A Pesti Tőzsde** új száma bővelkedik szenzációkban. Castiglióni Camill, dr. Stein Emil, dr. Dobránszky Béla, Marczali Henrik és Schandl Károly cikkei, illetve nyilatkozatai kívül érdekes közlemények számolnak be a Devizaközpont eddigi működéséről, az államjegyek nyomásának legújabb fázisáról, a téglapapírok belértékéről, a rendőrség előtt fekvő tőzsdei bűnügyekről, a vállalatok tranzakcióiról, a bel- és külföldi legnevezetesebb gazdasági és tőzsdei eseményeiről. Külön szenzációja a lapnak a hagmaexportőrök pontos listája. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI. Izabella-utca 43. Előfizetési árak: egész évre 100 dinár, félévre 50 dinár.

— **Csak Zentán lesz magyar gimnázium?** A zentai főgimnázium igazgatója pénteken a következő felhívást adta ki: „Felhívom azokat a középiskolai tanulókat, akik magyar nyelven óhajtnak folytatni tanulmányaikat, legkésőbb október 8-ig jelentkezzenek az igazgatóságunknál”. Beavatott helyen tudnak Pribicevics egy rendeletéről, amelynek rövid szövege ez: „A közoktatásügyi miniszter ez évi szeptember 22-én kelt 14689/922. számú rendeletével elhatározta, hogy azokat a diákokat, akik tanulmányaikat magyar oktatási nyelven óhajtnak folytatni, a zentai gimnáziumba utasítsák, azokat pedig, akik német nyelven akarnak tanulni, a zombolyai gimnáziumba utasítsák”. A zentai gimnázium intézkedése már végrehajtása ennek a rendeletnek. Bizonyosra vehető, hogy most már csak egyetlen magyar gimnázium van a Vajdaságban, s ez a zentai. Ez mindenestre radikális iskolapolitika, pedig tudunkkal Pribicevics ur még tagja a demokrata pártnak.

— **Francia repülőgép érkezett Novisadra.** Tegnap délután egy szokatlanul nagyméretű biplán szállt le a novisadi repülőtéren. A biplán a párisi Gaumont filmgyáré, s ezelőtt két hónappal indult Párisból és Brüsszel, Strassburg, Berlin, Prága, Bécs, Budapest, Suboticán át érkezett Novisadra. Innét Bukarest és Szófián keresztül Konstantinápolyba repül. Utjának végső célja Angora, ahol a mai állapotok közepette már aligha fogja utját az eddigiekhez hasonló, barátságos körülmények között megtenni. A hatalmas turarepülésnek a célja Középeurópáról és a Balkánról egy nagyméretű filmfelvételt készíteni, amely Európa majdnem minden mozijában bemutatásra fog kerülni. A géppel a filmvállalat egyik igazgatója, egy filmoperatőr és a pilóta érkeztek Novisadra, s utjukat csak akkor folytatják, ha a kitisztult idő a felvételek folytatását lehetővé teszi.

— **Megszüntetik a hálókocsijáratot Zagreb—Zombolya közt.** A közlekedési miniszter elrendelte, hogy a Zagrebból az esti

gyorsvonattal Suboticára és innen a reggeli személyvonattal Zombolyáig közlekedett hálókocsijáratát október hó 1-ével be kell szüntetni. Ennek a megszüntetésnek az oka, hogy a hálókocsinak jóformán soha sincsen utasa és az étkezőkocsit is alig veszi a közönség igénybe, amellett ez a két vagon olyan rendkívül megterhelést jelent a vonatknál, amit forgalmi okokból el kell kerülni. A hálókocsi helyett még egy első-másodosztályú kocsi lesz ezen vonatknál.

— **Titokzatos gyilkosság a kanálisnál.** Szombaton az esti órákban arról értesítettek a Délbácska szerkesztőségét, hogy a kanális mellett gyilkosság történt. A rendőrségen érdeklődésünkre azt a választ adták, hogy a gyilkosság tényleg megtörtént, a tettes Dnsán Vojnic csász, az áldozat Bozsa Petrovics novisadi lakos. A gyilkosság részleteire vonatkozóan az inspekción az esti órákban még nem tudott közlelbbi felvilágosítást adni. A kórház esti 9 órakor azt a felvilágosítást adta, hogy az esti órákban a 15-ös számú rendőr egy hullát szállított oda, akit ott Nikola Szávics néven jelentett be. Hogy a hulla és a gyilkosság között van-e összefüggés, eddig nem tudtuk megállapítani.

— **Twist Olivér filmen.** A novisadi „Urania” tudományos filmvállalat október hó 3-4-5-én mutatja be az Erzsébet-mozgó helyiségeiben Dickens öröksépségű regényéről, a Twist Olivérről készült filmet. Az előadások látogatására, amelyek délelőtt 9 és fél 11, délután fél 3 órakor kezdődnek, a város tanácsa átiratban szőlította fel az összes novisadi iskolákat. Az első bemutatót számos, hasonló értékű tudományos és irodalmi film fogja követni. Az előadások bemutatásának kizárólagossági joga Pajor Sándoré, a Globus filmvállalat igazgatójé, kinek számára ezt a jogot a város tanácsa biztosította.

JUGOSLAVIJA
1913

Vállal mindennemű 3184-1-12

Kár-, élet- és balesetbiztosítást

a legelőnyösebb feltételek mellett. **Fiókgazgatósága Novisad, Zrinyi Péter-u. 34. Telefon: 55.**

SPORT

* **Somb. Amatőr—Sombori ZAK 5:1.** (2:0). Bíró: Csajághy (Kula). A Vojvodinától ismét különvált ZAK bemutatóján veresége dacára is szép játékot mutatott a jó összeállítású Amatőr ellen.

* **Konrad,** a Novisadon is jólismert tréner, hetenkint kétszer Somborba rándul át, a hol a Somb. TK. csapatát treniroztatja minden szerdán és pénteken. Értesülésünk szerint azonban rövidesen Kanizsára megy, ahol átveszi a KAC. trénerségét.

* **Schmidt,** a sombori Amatőr válogatott centercsatára katonai szolgálatra vonult be. Egylete csütörtökön este banketten bucsuztatta a Sloboda nagytermében.

* **A mai suboticiai városközi mérkőzésen** Sombor gyenge erővel szerepel, miután a zsidó ünnepek miatt több jó játékos nem távozhat Somborból.

* **A mai sportviszonyokra jellemző,** hogy Kula—Bécs vasárnap megtartott bajnoki mérkőzésén Csillag bíró „csak” négy játékost állított ki, sőt kénytelen volt a közönség egy részét is eltávolíttatni a pályáról.

* **Tegnap az a hír terjedt el a városban,** hogy az alszövetség mégis bojkottál és a NAK utját már le is telefonálta. Ez azonban tévedésen alapult, mert pusztán annyit telefonáltak Beogradból, hogy az OSKV-nak nem tudnak ellenfelet küldeni vasárnapra.

* **Az NTK—Suboticiai Sport** mérkőzés 3 órakor kezdődik az NTK. pályán. Előzőleg fél 2-kor a NAK—NTK ifjúsági mérkőzést tart-

ják meg. A második mérkőzés félidejében propaganda athletikai verspeyszámok kerülnek lebonyolításra.

* **A NAK következő ifjúsági játékosai** háromnegyed 1 órakor a NAK pályán ötötözés céljából, pontosan tartoznak megjelenni: Poszt I., Michnyák, Maurics, Grünzeig II., Ilija, Molnár II., Grünzeig I., Pilko, Herváth III., Hauser, Poszt II. és Dörner.

* **Az MTK. tréneré visszamegy Angliába.** Burgess, az MTK. angol football-tréneré pénteken felmondta állását s a hónap végével hazautazik Angliába. Az angol professzionista tréner, a Glasgow Rangers egykori válogatott játékosát pénzügyi okok indították szerződésének felbontására. Burgess 40.000 korona havi fizetést kap az MTK-tól, amiből meg tud ugyan élni, de kiszámította, hogy tulajdonképpen csak 4—5 angol fontért dolgozik egy hónapig, mikor az Angliában játszó professzionista játékosok 7—7 fontot keresnek egy héten és ennek a tudata kedvetlenítette el.

Az MTK. vezetősége nem igyekszik Burgess elhatározásának megmástitására birmi. Ennek pénzügyi okokon kívül más oka is van. Az MTK. csapatát angol tréner munkája fejlesztette mai játéknívójára. Egyik tréner, Hogan dicséri az a tetszetős skót stílus, amely játékát jellemzi. Hogan keze alól került ki Orth, Molnár és Braun, vagyis a magyar csatárhad legjobbjai. De ismeretes Robertson tréner működése is, Robertson az ifju tehetségek fölfedezésében volt elsörangú. Sorra járta a külfelkeket s a „grundokon” játszó fiuk közül ma többen játszanak az MTK. csapatában, csak azért, mert Robertson szemé magakadt rajtuk.

Burgess ezzel szemben csak a testi kondició karbantartásához értett. Kötően masszirozott és ezzel már ki is merült a tudománya. Az MTK újból Hogan igyekszik Budapestre szerződteni még a legnagyobb anyagi áldozatok árán is. Az MTK football-vezetősége máris irt ebben az értelemben Angliába. Ha Hogan nem vállalná az MTK trénerségét, akkor más angol tréner szerződött, mert az MTK vezetőségének eltökélt szándéka a jövőben is angol tréner kezébe adni a csapatot.

Nézetünk szerint sokkal jobb volna, ha az MTK a még ma is aktív Robertson próbálná visszaszerezni. E sorok írója ugyanis ugy Hogan, mint Robertson keze alatt hosszabb ideig működött és határozottan Robertson módszerét tartja eredményesebbnek. Robertson az első játék után megmondta, eredmény-e foglalkozni egy játékosal vagy sem. És nem is foglalkozott gyenge talentumu egyénekkel. Hogan pedig sok felesleges időt pazarolt azzal, hogy beképzelte magának, hogy bárkiből lehet „starokat” nevelni.

Felelős szerkesztő: **Dr. Szlezák Rezső**
Kiadótulajdonos: **Fáth Ferenc és társai**

Nyilt-tér*

ÉRTESETÉS.

Értesítjük a mélyen tisztelt vevőközö-séget és üzletfelelőket, hogy a **STEIN MANÓ** egyéni céget a mai naptól fogva

STEIN & SCHREIBER

társas cég alatt vátozatlanul tovább vezetjük. Novisad, 1922 szeptember 30.

Stein & Schreiber

„Vasudvar” Novisad, Magyar u. 39. (43.)
Telefon: 400.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Apró hirdetések.

FAKÁLYHA, garderobefal, többféle butor és vilnyilámpa eladó Duna-u. 18. sz. (emelet.) 1

IZLÉSES NYOMTATVÁNYOKAT készít Novisadon a **Gutenbergkönyvnyomda, Szabadság-tér 1.**

Asztalos tanoncok

felvétetnek. Cím a kiadóban.

DEDITS A.

Spediteur
NOVISAD
Željeznička ulica
100.

3265-29 30

HOTEL ORIENT.**MONOPOL****SÓ**

átvételét és szállítást hajón vagy vasuton elvállalja bármily mennyiségben

kedvező feltételek mellett

Teljesen új ebédlő butor

3663-3-3

(modern) és több más butordarab eladó Kamenici utca 1. szám.

Eladó egy komplett malomberendezés,

mely áll 25 HP. nyersolajmotorból, dupla 8-as számú hengerből, 2 pár kő 42 colosak és egy 0-as számú koptató kőpad, kerek és stb. Ára waggonba rakva 65.000 dinár. Esetleg részletekben is eladó. 3683-2-3

RÓZSA FERENCZ, Ó-KANIZSA.**Elsőrendű tűzifa**

Bükk hasábfu waggon és hajótételekben minden mennyiségben a legkedvezőbb áron kapható

DORDE BIRDIĆ

3381
6-0 Novisad, Futoška ulica 2. szám.
Telefon: 189. — Telefon: 189.

ÜGYES TŰZÖNŐT

állandó munkára és egy tanulóleányt felvesz 3684-2-3

Peller József, cipőfelsőrészkesztő
Novisad, Darányi-telep 52.

Eladó egy ujonnan berendezett

mészáros üzlet

forgalmas utcában, szép lakással és műhellyel. Érdeklődni lehet

TOMA BAITY-nál, Novisad
Miletičeva ulica 26. — Telefon: 220.

Optálók figyelmébe!

Ingatlan forgalmi iroda, közvetítők, birtokok, házak, szállók és egyéb ingatlanok eladását és vételét

DECLAVA ENDRE, PÉCS

Zsoinay Vilmos-utca 5. szám.

Nikkelezés- és rezesítési

munkák e fogadtatnak. **Hoschek Ferencz** műköszörős és acéláru 3670 3-3 üzlete **Novisad**, Duna-utca 18.

Tükörkészítés!

Üvegészolása. Foltos tüköröket garancia mellett javítunk.

„VITRUM” **Novisad**, Futoska-u. 34.

Magán ház

eladó. — 2 utcai, 2 udvari szoba, előszoba, konyha és mellékhelyiségekkel. Lakás átvehető.

Militár Döme, Rem u 22—a

ELADÓ Női szalon 6 fotell, asztalka, pamlag, valódi guttapercha szőnyeg, ezüst szekrény, consol tükör, fehér hálószoba, ebédlő szoba márvány lapokkal, özv. **Gubásné**, Bojovics (Kaszárnya) u 4.

Bácskában

Kralj Petar I. kanális közelében eladó 214 kat. hold szántó és legelő. Ár és feltételekről felvilágosítást ad

St. V. Stojnic állomásfőnök
Petrovaradin (Major.) 1

Ipari vagy gyári célra

és raktárnak is alkalmas telek a Futoska puton kiadó. Tudakozódni lehet: **Vasarska u 3.**

Borbély tanoncznak

jó házból való fiut keres

Martin Ferencz borbély és fodrászmester Novisad, Ustavska (Alkotmány) u. 3688-1-2

Egy 60 cm. héblis vágógép

egy kézi fűzőgép 150.000 drót-kapoccal együtt és más különböző

könyvkötészeti felszerelés

azonnal eladó. — Ugyanott felvétetik egy képzett könyvkötősegéd és egy 12—15 éves ügyes mindenes fiu. Cim a kiadóban.

3698 1-3

Elárusítónő

felvétetik azonnali belépés mellett

ZIMA és TÁRSA

papirkereskedésében, **Novisad** Paščeva ulica 11. 1

MALACZPECSENYE

iesz — hétfőn este 6 órakor — a **MILOTA-féle vendéglőben** az állami kórházzal szemben. 1

Eladó ház.

Darányi-telepen (villamos megálló), mely áll 4szoba, előszoba, konyha és mellékhelyiségekből, 1/4 hold területtel. Vétel esetén a lakás átvehető. Cim a kiadóban. 1

Ki adna 10—30 ezer dinár

Jelzálog kölcsönt

Ajánlatokat „24%” jelígre a kiadóhivatalba kérek. 1

GUMBINGER FERENCZ

gépgyár és javítóműhely **Novisad**, Darányi-telep, postafiók 87. — **BEZENICA** vas- és acélöntőde, Osijek III. vojvodínai képviselője.

Átvesz megbízásokat öntvényekre minta vagy rajz szerint a legolcsóbb napiáron a legrövidebb szállítási határidő mellett, malom és téglagyári berendezésekre, szivógáz generátorokra, kör- és szalagfűrészekre stb. — Állandó raktár közlőműalkatrészekben, u. m.: függő- és faligámok, csapágyak, tengelykötők, állítógyűrűk stb. nyersen vagy megmunkálva. — Vállal mindennemű gépjavitást és hengerrovátkolást.

INGYEN

3589-3-4

nem, de olcsón és pontosan kiszolgálja, 24 óra alatt tetszés szerinti ruhát készít **Kulik Izsó** férfi divatszabó **Novisad**, Ustavska ul. 9. — Saját szövetei Szolid árak!

Belvárosban szép

3673-1-2

irodahelyiség

kiadó. — Bővebbet a kiadóhivatalban.

Malom eladás.

Eladnám üzemben lévő 5 járatu malommat, mely előállít naponkint 3 mm. buza és 3 mm. kukorica lisztet. Érdeklődni a tulajdonosnál 3665-2-3

Klausz Jakab, Piroson.

APOLLO
MOZGÓ

OKT.

BAJAZZOK.Dráma 5 felvonásban. Főszerepben
Olaf Föns és Gudruun Brun.**Pályázati hirdetés.**A novisadi rom. kath. hitközség
a rókusai templomban megíreseedett**kántori állás**

betöltésére pályázatot hirdet.

A kántori oklevéllel rendelkező
pályázók ajánlataikat a fizetési igények
megjelölésével f. évi október hó 10-ig
nyújtják be a

5—0

Novisadi Rom. Kath.
Plébánia Hivatalhoz.**ÉRTESETÉS!**Angol—cseh öltöny, felöltő és
téli kabát szövetek

nagy választékban olcsó áron kaphatók

Gavra J. Polit cégnél

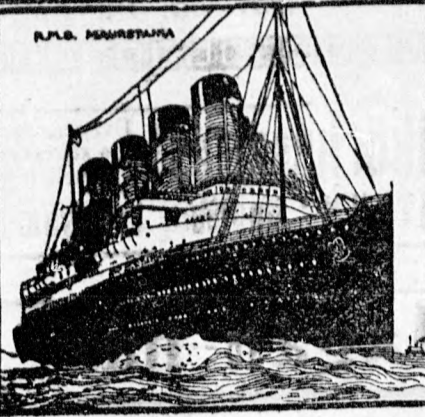
Novisad, Kralja Petra u. 15. szám.

A közeledő iskolaidény alkalmából
felhívom a zárdaintézetek és a kántor-
tanító urak b. figyelmét a kiadásom-
ban megjelent **Léh Jakab** egyházi
karnagy által összeállított**JUBILATE DEO**című ifjúsági ima- és énekeskönyvre,
amelyből korlátlan mennyiség kapható.
Ára félvászon kötésben 750 dinár,
egész vászon kötésben 10.— dinár.
Viszontelárusítóknak árengedmény.**ABRAHÁM JÁNOS**könyv- és papírkereskedése Novisad,
Sándor király u. 9. szám.**Kivándorlók Dél-Amerikába**

utazásra síb.

„AMERIKA“

közelebbi felvilágosítást nyernek utlevél, vizum, be-

tájékoztató Irodában H. Péter
Hirány u. 11. szám, Novi-Sad.**CUNARD LINE**

Jugoszláviai vezérképviselőt:

JUGOSLAVENSKA BANKA D. D.Személy- és teherszállító szolgálat Cherbourgon
és Hamburgon át a világ leggyorsabb hajóján.

Tengeri ut 5 1/2 nap.

Bővebb felvilágosítást nyújt:

Cunard Line, Zagreb, Cesta B. 33.

Sürgönycim: Cunard Zagreb.

Zseblámpa elemek,

hüvelyek, körték nagyban-hícsinyben

KRAUSZ MIKLÓS, NOVISAD
Jevrejska ulica 22. - Telefon 325.**Optálók figyelmébe!**Házak, üzletek, földbirto-
kok adás-vételét, esetleg
cseréjét gyorsan és lelki-
ismeretesen eszközöl**Rumpler István**

ingatlanforgalmi irodája

Pécs, Indóház-utca 17. sz.

3259-9-01

Van szerencsém Novisad és környéke tisztelt
hölgyközönségét tisztelettel értesíteni, hogy**Női divat szabó műhelyemet**

Novisadon, Galamb-utca 17. sz.

háiban megnyitottam. Minden e szakmába
vágó munkát a legjobb szakképzéssel
szolid árak mellett készítek. Kérem a nagy-
érdemű hölgyközönség szíves támogatását.

3630-2-3

Hajzer Jenő.**Ing. Kovács és Tsa**

gépezsmérnöki iroda, gépműhely

Novi Sad,

Zeljeznička (Petrovi) ulica 84 szám.

Készítünk hengerfurókat, gőzgenerátoro-
kat, ventilátorokat, csavarkerekeket motor-
vezérlésekhez és hengerekhez, valamint
nyílászáró kerekeket. Készítünk kup, fogas és
csigakerekeket.**Végzünk hengerrovát-
kolást malmok részére.**Vállalunk hengerfurást mindenemű
motoroknál és gőzgépeknél, teljes javítással.**Felvesszünk tanoncokat.****Fényképeket**minden minőségben elismert első-
rendű művészi kivitelben azonnali
szállításra mérsékelt árak mellett
(750.— koronától feljebb)

Nagyobbít „ARTOS“ fényképezési műintézet

Zagreb, Postafiók 154.

Ezen hirdetés beküldője 5% enged-
ményben részesül. 3320-16 25**ELVESZETT**1922. szept. 28. án reggel fél 6—7 óra között
a református templomtól Alkotmány—Dam-
janics—Attila-utcákön át terjedő útvonalon
egy a bocsári rom. kath. plébánia által a
helybéli ref. lelkesi hivatalhoz címzett barna
színű hivatalos boríték, melyben Schüssler
Péter keresztlevelével s esketési bizonyítványa
volt. Kérjük a becsületes megtalálót, hogy
illő jutalom ellenében az okmányokat a hely-
béli ref. lelkesi hivatalhoz hozza be.**Értesítés!**

3659-4-4

Van szerencsém nagyérdemű vevőket
és a közönséget értesíteni, hogy**angol és francia szövetből**

az eddig is ismert szolid árak mellett

a legmodernebb ruhákatkészítünk. — Áralk versenyképességét
biztosítja az, hogy a megrendelt ruhá-
kat saját magunk készítjük el.

Kiváló tiszteléttel

Schirschinger és Társai Novisad,

angol őrlembő, Miletičeva Kenyér ul. 8.

SZÖVETEKETDacára a nagy drágaságnak,
legolcsóbban árusít az újonnan megnyit**NIKOLA TANURDŽIĆ**

„Gazda asszonyhoz“ címzett kereskedése